

David Mamet

RACE

ARSENAAL VAN/MET: JOHAN DEHOLLANDER, AURELIE DI MARINO,
AMINATA DEMBA, GORGES OCLOO, JEROEN VAN DER VEN
EN DIRK VAN DIJCK

FOTO: GUY KOKKEN

LESMAF

RACE van David Mamet / ARSENAAL

Met **Race** brengt ARSENAAL de niet onbesproken theatertekst van **David Mamet** op de scène.

Race vertelt het verhaal van twee ervaren advocaten, de één zwart, de ander wit. Ze nemen de verdediging op zich van een witte rijke en beroemde man die ervan beschuldigd wordt een jonge zwarte vrouw verkracht te hebben. En dan is er nog de zwarte advocaat-stagiaire.

We volgen deze vier personages in de voorbereiding van deze complexe zaak. Er staat veel op het spel, voor elk van hen op een andere manier. Want hoe zwart-wit is deze zaak eigenlijk?

Henry: *Weet u wat u kunt zeggen tegen een zwarte man over het onderwerp ras?*

Charles: *Niks.*

Henry: *Juist, niks.*

Charles: *Zwarte mensen kunnen praten over ras?*

Henry: *Zo is dat.*

David Mamet schreef deze heftige theatertekst met provocatieve humor en snelle dialogen in 2009 in het licht van de verkiezing van Barak Obama als eerste zwarte president van de Verenigde Staten en David Mamets overstap van een liberaal naar een conservatief politiek wereldbeeld.

“Race is een toneelstuk over leugens. Het gaat over rassenverschillen, over het feit dat iedereen hier (bewust dan wel onbewust) nog steeds naar handelt en over de leugens die we elkaar hierover vertellen” – David Mamet –

Meer info over de schrijver: www.arsenaallazarus.be/persoon/david-mamet

tekst

David Mamet

vertaling

Pieter en Sacha Hilhorst

van en met

Johan Dehollander, Aurelie Di Marino, Aminata Demba,
Gorges Ocloo, Jeroen Van der Ven en Dirk Van Dijck

vormgeving

Stef Stessel

kostuum

Lieve Pynoo

techniek

Dieter Lambrechts en Jasper Vanhalle

productieleiding

Marjolijn Hectors

een productie van

ARSENAAL/LAZARUS

REPETITIEFOTO'S © STEF STESEL

INTERVIEW MET DE ACTEURS

Één week voor de première stelden we de acteurs enkele vragen over het verhaal en het maakproces van deze voorstelling. Leer ze kennen en ontdek in deze video waarom ze deze voorstelling wilden maken.

www.youtube.com/watch?v=NwUlt59vTKg&t=75s

WERKEN ROND RACISME IN DE KLAS

#GEEFME1MINUUT-WEDSTRIJD VAN UNIA

www.unia.be/nl/sensibilisering-en-preventie/campagnes/wedstrijd-geefme1minuut-maak-een-campagne-tegen-racisme

Maak samen met je leerlingen een sensibiliseringsvideo van één minuut om racisme te bestrijden. De opdracht is simpel: maak een campagnevideo van één minuut. Probeer in je clip de kijkers bewust te maken over de problematiek van racisme in onze samenleving. Kies een sterke boodschap om mensen te overtuigen racisme de kop in te drukken. De wedstrijd loopt van 7 september tot 18 december en er zijn fantastische prijzen te winnen.

STORIES THAT MOVE

www.storieshatmove.org

Deze gratis online tool stimuleert leerlingen om na te denken over diversiteit en discriminatie en om hun eigen standpunten en keuzes beter te doorgronden.

De toolbox bestaat uit vijf uitgestippelde leerpaden met meerdere lagen informatie, opdrachten en levensverhalen. In korte filmpjes komen jongeren aan het woord over hun positieve ervaringen maar ook over uitsluiting en discriminatie. Hun herkenbare en soms schrijnende verhalen zijn het startpunt om discriminatie en aanverwante onderwerpen nader te onderzoeken.

SCHOOL ZONDER RACISME

www.schoolzonderracisme.be

Geen enkel kind mag het slachtoffer zijn van racisme of discriminatie. Daarom ondersteunt School zonder Racisme scholen, leerlingen, leerkrachten en directies in het samenleven in diversiteit door de interculturele dialoog te stimuleren en door te werken naar een schoolcultuur die diversiteit erkent, omarmt en uitdraagt. Op hun website vind je allerlei lesmateriaal en activiteiten terug.

HAND IN HAND

www.anti-racisme.be

Hand in Hand tegen racisme vzw is een organisatie die de strijd aangaat tegen racisme en discriminatie in onze samenleving. Ze voeren campagne, geven informatie, vorming en educatie.

UNIA

www.unia.be/nl

Iedereen die zich binnen België gediscrimineerd voelt of getuige is van discriminatie, kan bij Unia aankloppen. Zij informeren je over je rechten en zoeken samen naar een oplossing. Unia lanceert ook campagnes voor gelijkheid en tegen discriminatie, formuleert hierover aanbevelingen aan overheden en informeert met publicaties, tools en statistieken.

KIFKIF

www.kifkif.be

Kif Kif is een interculturele beweging die strijdt voor gelijkheid en tegen racisme. Kif Kif bouwt mee aan een solidaire, democratische en interculturele samenleving. Op hun website vind je interessante artikels, boeken, podcasts en workshops.

EEN KLASGESPREK

Wil je na de voorstelling met je leerlingen aan de slag over (voor)oordelen en racisme? In de theatertekst zitten heel wat controversiële dialogen en uitspraken. We pikten er voor jullie 11 uit. Laat het een begin zijn voor een klasgesprek of een startpunt om dieper op het thema in te gaan.

FRAGMENT #1

HENRY

U wilt me vertellen hoe het zit met zwarte mensen? Ik zal u helpen: O.J. was schuldig. Rodney King was op de verkeerde plek, maar de politie heeft het recht om geweld te gebruiken. Malcolm X was nobel toen hij geweld afzwoer. Daarvoor was hij fout. Dr. King was, natuurlijk, een heilige. Hij werd vermoord door een jaloerse echtgenoot en u had toen u jong was een kindermisje dat meer van u hield dan uw moeder. Zij heeft u opgevoed. U hebt nooit een zwart meisje geneukt, maar er zat er een naast u bij natuurkundeles en die was eigenlijk tamelijk verlegen.

CHARLES

... zoiets zou ik nooit ...

HENRY

Dat zou u zeker niet, nee. Dat is wat ik bedoel. Weet u wat u kunt zeggen? Tegen een zwarte man. Over het onderwerp ras?

CHARLES

Niets.

HENRY

Juist.

CHARLES

Zwarte mensen kunnen praten over ras.

HENRY

Zo is dat.

FRAGMENT #2

JACK

U vindt dat niet eerlijk? Het is niet eerlijk en niet oneerlijk. Niemand van ons is immuun voor een valse beschuldiging.

CHARLES

U weet dat ze vals is?

JACK

Ik ga ervan uit dat ze vals is.

CHARLES

Waarom?

JACK

Omdat u ons gaat betalen om die veronderstelling te steunen.

CHARLES

En als ik u niet zou betalen?

JACK

Dan ga ik ervan uit dat u schuldig bent.

CHARLES

Waarom?

JACK

Omdat dat een beter verhaal is.

—

FRAGMENT #3

JACK

Dan moet ik u iets duidelijk maken. 'Geloof', meneer, verlamt de advocaat. Die aan de feiten vastgeketend zit. Ik 'geloof' in het proces. Waarbij het beide partijen is toegestaan een advocaat in te huren. Brengt dit de waarheid aan het licht? Geen van beide partijen wil de waarheid. Beide willen winnen. Verdient de samenleving de waarheid? Natuurlijk. Krijgt ze die? Nooit. Waarom niet? Omdat zelfs de eiser en de gedaagde de waarheid niet kennen. Elk van hen zal eerst tegen zichzelf liegen, dan tegen zijn advocaat en dan tegen het hof, om een uitkomst voor elkaar te krijgen die hij juist acht. Met andere woorden: een overwinning. Begrijpt u? En op het schavot zal de veroordeelde, nadat hij tegen zijn advocaat, de rechter en zichzelf gelogen heeft, tegen God liegen. Dat is de lange versie. De korte versie is: u kwam hier omdat u denkt dat we u kunnen helpen. Misschien kunnen we dat.

FRAGMENT #4

CHARLES

(tegen Henry) Maakt het u wat uit dat ik wit ben?

HENRY

"Haat ik blanken?" Is dat uw vraag? "Haten alle zwarte mensen blanken?" Laat ik u geruststellen. Ja, dat doen we. Witte mensen zijn bang? Des te beter. Begrijpt u? In naam van alle zwarten: we zijn zo blij dat u schuldig bent.

CHARLES

Ik ben schuldig.

HENRY

Ja.

CHARLES

Omdat ik wit ben.

HENRY

Nee. Omdat we een kalender hebben. Vijftig jaar geleden. U bent wit? Zelfde zaak. Zelfde feiten. U bent onschuldig.

Dit is de situatie. Waarin u zich bevindt.

CHARLES

Ik begrijp het. Dit is een test. Ik begrijp het.

HENRY

Dit is geen test, meneer. Dit is de waarheid. Uw eigen mensen zouden u, zelfs als God ze bezwoer dat u onschuldig was, zó uitleveren.

CHARLES

En de zwarten?

HENRY

En wat betreft de mensen wiens roots zich in zwart Afrika bevinden.

CHARLES

Ook goed.

HENRY

Werd u betrapt bij het neuken van een van onze vrouwen.

CHARLES

Ik hield van haar.

HENRY

Wat fantastisch.

CHARLES

En zij hield van mij.

HENRY

Nou, dan denk ik dat ze van gedachten is veranderd.

(pauze, hij neemt een krant)

Want hier staat dat ze zegt dat u haar verkrachtte.

—

FRAGMENT #5

JACK

Wat is zijn verleden met ras? Dat gaan we verzinnen, voor zover dat mogelijk is, en voor de rest interesseert het ons in dit kantoor, sprekend voor deze groep, geen kloten.

SUSAN

Het interesseert ons geen...?

JACK

Het is niet anders. Ik weet niet waarom me dat nog zou interesseren. Behalve dan als het tegen het belang van mijn cliënt ingaat. Dat wil zeggen, van mijn portemonnee. Want dat is wat wij, denk ik zo, voor de kost doen. Ik heb geprobeerd arm te zijn. Het beviel me niet. Beviel het jou...?

HENRY

Het beviel mij ook niet.

—

FRAGMENT #6

HENRY

Wat denk je dat er is gebeurd?

JACK

Ik zal je zeggen wat ik denk. Ik denk dat vrouwen, net als mannen, over het algemeen, egoïstisch als ze zijn, ieder voordeel dat ze hebben, uitbuiten. Met name het voordeel van jeugd en schoonheid. Net zoals mannen, die het voordeel hebben oud en rijk te zijn.

SUSAN

En wit.

JACK

En wit, inderdaad. *(neemt de krant en leest)* "Hij rukte mijn nieuwe paillettenjurk van mijn lijf. Hij smeed me op het bed. En verkrachtte me." *(neemt een andere krant en leest)* "Kamer was een chaos." Ik heb het gevoel dat die klotejournalist uit is op een rassensnel.

HENRY

Maar let op: de volgorde. Ze begint met dingen die in haar ogen erger zijn: "Hij trok mijn jurk kapot."

SUSAN

Het is een arm meisje. Ze hield van die jurk. Met die jurk was ze iemand.

JACK

Is het een arm meisje?

HENRY

Als ze het niet is, zal ze er in ieder geval zo uitzien tegen de tijd dat de aanklager haar laat getuigen.

SUSAN

"Hij trok mijn rode jurk van mijn lijf."

HENRY

... Hij laat haar getuigen in een katoenen zak.

—

FRAGMENT #7

JACK

Waarom is hij eruit gegooid?

SUSAN

Omdat hij schuldig is.

JACK

Aan verkrachting?

SUSAN

Los van verkrachting.

JACK

Waarom is hij schuldig?

SUSAN

De norm die hij eigenlijk heeft geschonden, luidt: hij is gepakt bij iets dat raciaal onbetamelijk oogt. Iets dat de mensen die hem moeten beoordelen in een onmogelijke positie brengt.

JACK
Hoe dan?

SUSAN
Witte mensen zouden schrik hebben om van racisme beschuldigd te worden als ze hem vrijpleiten, zwarte mensen zouden hem vrijpleiten hoogverraad vinden.

JACK
Denk je dat hij haar heeft verkracht?

SUSAN
Denkt u het?

JACK
Ik wil weten wat jij denkt.

SUSAN
Waarom? Omdat ik zwart ben?

JACK
Jazeker. En vrouwen weten dingen die een man niet weet. Jij kijkt naar een man, aan de andere kant van de kamer, en je weet wat zijn bedoelingen zijn.

SUSAN
Dat klopt.

JACK
Aha, dus ik ben slimmer dan je dacht.

SUSAN
Denk je?

JACK
Ik zal het je bewijzen. Zwarte mensen weten dingen die een wit mens niet weet.

SUSAN
Noem er één.

JACK
Dat witte mensen je naaien. Als we de kans krijgen. We kunnen niet anders.

SUSAN
En waarom?

JACK
Omdat we weten dat jullie ons haten.

FRAGMENT #8

JACK

... En dat is genoeg om, wie er ook in de jury zit, al die bullshit over huidskleur waarvan ze denken dat ze dat moeten denken, opzij te laten zetten. En louter op basis van de feiten te laten oordelen. Waarom? Omdat die fokking gast onschuldig is.

SUSAN

"Bullshit over huidskleur."

JACK

Inderdaad...

SUSAN

Is dat bullshit?

JACK

Het meeste wel. Natuurlijk.

SUSAN

Waarom?

JACK

Omdat we domme kuddedieren zijn. En we allemaal naar huis moeten en de mensen in onze straat onder ogen moeten komen.

—

FRAGMENT #9

CHARLES

Ik ga naar de pers.

JACK

Meneer...

CHARLES

Zou u dit even willen lezen.

JACK

Meneer Strickland, wat denkt u dat de pers is...?

CHARLES

Zou u mijn verklaring willen lezen, alstublieft?

JACK

De pers, meneer Strickland, is de schandpaal, is het schavot. De pers bestaat om alle ruimte te bieden aan jaloezie en hebzucht en dat goed te keuren. De pers kan u niet van dienst zijn. Als u zich tot de pers wendt, zullen ze u aan stukken scheuren.

FRAGMENT #10

JACK

Ga zitten. Ik wil je iets uitleggen, Susan, ga zitten.

Ik weet dat er niets is dat een wit iemand over rassenverhoudingen kan zeggen tegen een zwart iemand dat niet zowel incorrect als beledigend is. Niets. Dat weet ik. Kleur is het meest explosieve onderwerp in onze geschiedenis. En op het moment dat erover gesproken wordt, krijg je het deksel niet meer op de pot. Misschien verandert dat. Maar dat gaat lang, heel lang duren. Maar nu, intussen, zijn de wetten zodanig aangepast, dat ik, als ik, of als jij, zelfs jij, op een dag een zwarte werknemer aanneemt, en je die persoon weer zou willen ontslaan, hij de mogelijkheid heeft je te beschuldigen van discriminatie. Dat is een feit.

FRAGMENT #11

HENRY

Haar scriptie, Jack, op de universiteit. Haar afstudeerscriptie ging over... *(neemt een brochure en leest)*

"Het structurele voortbestaan van racisme in schijnbaar onbevooroordeelde transacties." Ik citeer: *"De verwevenheid met de onderdrukking is onvermijdbaar. Juist het bewustzijn van de onderdrukker, ja, juist zijn bewustzijn, is het minst in staat om de dialectiek van de dominantie uit zijn daden en uitingen te verwijderen."*

Jij denkt dat je er immuun voor bent, Jack. Omdat je het probleem begrijpt. Wat je niet ziet, is dat je voor haar het probleem bent. En jij bent zo verdomd trots op jezelf. Dat je haar niet hebt verleid, dat je haar 'respecteert' als 'mens', dat je niet ziet dat dit ondankbare meisje naar mij kijkt met in haar ogen de vraag: *"Hey housenigger, waar is je watermeloen?"*. Terwijl haar door de positieve discriminatiewetgeving geprivilegieerde *"Ik hier zit met een vrijkaartje, Jack, met een vrijkaartje, verdomme"*. Dat jij haar hebt gegeven. Hoe slim ze ook mag zijn. *(pauze)*.

Ik zou me dodelijk vernederd voelen als ik door het leven zou moeten gaan met het idee dat ik op grond van mijn afkomst van een uitzonderingsmaatregel had geprofiteerd. En ik voel plaatsvervangende schaamte, omdat zij dat niet voelt. *(pauze)* En ze heeft ons verraden en verkocht. Vanwege de afkomst van onze cliënt. Die onschuldig is. *(pauze)* Dat is alles.

VERDIEPENDE LITERATUURLIJST

**Wil je je nog meer verdiepen in de thematiek?
Dan raden we je deze literatuurlijst aan:**

Malcolm X - Fikry El Azzouzi (2016)

Liefde in tijden van angst - Bleri Lleshi (2016)

De kracht van hoop - Bleri Lleshi (2018)

Zwijg, allochtoon! - Rachida Lamrabet (2017)

Vertel het iemand - Rachida Lamrabet (2018)

Niemand zal hier slapen vannacht - Rachida Aziz (2017)

De witte media - Katleen De Ridder (2010)

Racisme. Over wonden en veerkracht - Naima Charkaoui (2019)

Why I'm No Longer Talking to White People About Race - Reni Eddo-Lodge (2017)

DE THEATERCODES

Om de voorstellingen zo min mogelijk te storen vragen wij om je gsm uit te schakelen voor aanvang van de voorstelling. Het is niet toegelaten om te eten, te snoepen, te drinken of te fotograferen. In dit animatiefilmpje wordt het allemaal uitgelegd.

www.youtube.com/watch?v=qdOBeQ3BGQo

MEER INFO, RECENSIES, PERSKNIPSELS,...

worden systematisch aangevuld op

www.arsenaallazarus.be/kalender/item/race-van-david-mamet--arsenaal